https://doi.org/10.59295/crs2024.26 CZU: 327(478):061.1UE:339.94

DIMENSIUNI ALE CONSOLIDĂRII PARTENERIATELOR EXTERNE ALE REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL PROCESULUI DE INTEGRARE EUROPEANĂ[29]

DIMENSIONS OF STRENGTHENING EXTERNAL PARTNERSHIPS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Ion RUSANDU, ***doctor conferențiar, cercetător științific coordonator***,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
al Universității de Stat din Moldova
e-mail: rusandu@list.ru
ORCID: 0009-0003-7439-8795

Vladimir STERPU, ***cercetător științific, doctor în științe politice***,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
al Universității de Stat din Moldova
e-mail: vladimir.sterpu@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4434-6356

Summary

This article provides a comprehensive analysis of the role and impact of the World Bank in international relations, as well as the specific situation of the Republic of Moldova. In an increasingly interconnected and complex world, it is essential that we continue to reflect on how international institutions can help promote more equitable and sustainable development for all.

Keywords: *external partners, Republic of Moldova, European Integration, World Bank, efficiency, benefits.*

Republica Moldova, fiind o țară mică, dar poziționată strategic, se confruntă cu provocări semnificative în procesul său de integrare europeană. Pentru a asigura continuarea și succesul acestui proces, este esențial ca Moldova să stabilească noi parteneriate și să consolideze pe cele existente în toate domeniile de activitate ale statului. În primul rând, pe plan politic, o cooperare mai profundă cu Uniunea Europeană (UE) și cu țările vecine este crucială pentru alinierea cadrului legislativ al Moldovei la standardele UE, promovarea bunei guvernanțe și asigurarea stabilității democratice.

În sfera economică, dezvoltarea parteneriatelor comerciale, atragerea investițiilor străine și cooperarea în sectoarele tehnologice vor ajuta Moldova să își modernizeze infrastructura și să își reducă dependența economică de un număr limitat de actori externi. Prin angajamente cu statele membre ale UE și alte organizații internaționale, Moldova poate asigura asistență financiară, expertiză tehnologică și acces la piețe mai largi. În domeniile social și educațional, parteneriatele cu instituțiile europene pot îmbunătăți calitatea educației, protecției sociale și a sistemelor de sănătate publică, aducându-le mai aproape de standardele UE. Consolidarea cooperării în aceste domenii ar facilita schimbul de cunoștințe și bune practici, contribuind astfel la dezvoltarea unei forțe de muncă moderne și competitive. În cele din urmă, cooperarea în sectoarele energiei și securității este crucială pentru asigurarea rezilienței Moldovei împotriva presiunilor externe și a dependenței energetice. Construirea de alianțe în domeniul energiei regenerabile și al securității cibernetice cu mai mulți parteneri externi ar spori semnificativ autonomia strategică și cadrul de securitate al Moldovei.

Banca Mondială, cunoscută oficial sub denumirea de Grupul Băncii Mondiale, a fost înființată în 1944, în urma Conferinței de la Bretton Woods, având drept scop principal facilitarea reconstrucției economice postbelice. În timp ce rolul său inițial a fost strâns legat de finanțarea reconstrucției infrastructurii europene, instituția s-a transformat rapid într-un actor major al dezvoltării globale, influențând semnificativ politicile economice și sociale din țările în curs de dezvoltare. Acest articol își propune să ofere o analiză detaliată a evoluției

[29] Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 **Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice,** realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

Băncii Mondiale, a rolului său actual în relațiile internaționale și a impactului său asupra economiilor emergente, cu un accent special pe cazul Republicii Moldova [1], [2].

Banca Mondială este o instituție complexă, alcătuită din cinci organizații distincte: Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Asociația Internațională de Dezvoltare (IDA), Corporația Financiară Internațională (IFC), Agenția de Garantare Multilaterală a Investițiilor (MIGA) și Centrul Internațional pentru Soluționarea Disputelor de Investiții (ICSID). Împreună, aceste entități oferă o gamă largă de servicii, de la împrumuturi și asistență tehnică până la soluționarea disputelor de investiții și garantarea investițiilor internaționale. Impactul Băncii Mondiale asupra dezvoltării internaționale nu poate fi subestimat. De-a lungul decadelor, aceasta a fost un motor esențial al finanțării dezvoltării și al reformei economice, influențând în mod semnificativ modul în care țările își gestionează resursele și implementează politici economice. Totuși, această influență nu a fost lipsită de controverse. Criticii susțin că Banca Mondială a fost adesea un instrument al politicilor economice neoliberale, promovând privatizările și liberalizările care au condus la adâncirea inegalităților și la deteriorarea condițiilor sociale în multe țări beneficiare [3], [4].

În Republica Moldova, rolul Băncii Mondiale și al altor parteneri externi este deosebit de semnificativ, având în vedere poziția sa geografică și economică unică. Moldova, o țară mică, fără ieșire la mare, situată între România și Ucraina, se confruntă cu numeroase provocări economice și sociale. În acest context, sprijinul internațional, inclusiv cel al Băncii Mondiale, este crucial pentru stabilitatea și dezvoltarea sa pe termen lung. Integrarea în Uniunea Europeană este privită ca o oportunitate majoră pentru revitalizarea economică și modernizarea infrastructurii, dar acest proces vine cu propriile sale riscuri și provocări, pe care le vom explora în detaliu [5].

De la înființarea sa, Banca Mondială a evoluat semnificativ, trecând prin mai multe faze de dezvoltare, fiecare cu propriile sale priorități și strategii. În primii ani, Banca s-a concentrat pe finanțarea proiectelor mari de infrastructură în Europa și Asia, ajutând la reconstrucția economiilor devastate de război. Aceste eforturi au fost esențiale pentru stabilizarea regiunilor afectate și pentru facilitarea comerțului internațional și a creșterii economice [6], [7].

În anii 1960 și 1970, Banca Mondială și-a extins atenția către țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Această perioadă a fost marcată de o schimbare majoră în modul de operare al Băncii, care a început să acorde împrumuturi pentru proiecte de dezvoltare agricolă, educație și sănătate. Scopul acestor împrumuturi era de a stimula creșterea economică și de a reduce sărăcia în regiunile mai puțin dezvoltate ale lumii [8]. Cu toate acestea, în anii 1980, Banca Mondială a început să promoveze o serie de politici de ajustare structurală, care au devenit cunoscute pentru impactul lor controversat. Aceste politici, inspirate de ideologia neoliberală, au inclus liberalizarea comerțului, privatizarea companiilor de stat și reducerea cheltuielilor guvernamentale. Deși aceste măsuri au fost menite să stabilizeze economiile și să încurajeze investițiile, ele au fost adesea criticate pentru că au agravat sărăcia și inegalitățile sociale în țările beneficiare [9]. În anii 1990 și 2000, Banca Mondială și-a modificat din nou abordarea, concentrându-se mai mult pe reducerea sărăciei și pe dezvoltarea durabilă. Aceasta a fost o perioadă de introspecție și reevaluare pentru instituție, în care au fost recunoscute limitările și eșecurile politicilor de ajustare structurală. BM a început să pună un accent mai mare pe incluziunea socială, protecția mediului și dezvoltarea instituțională, colaborând mai strâns cu organizațiile societății civile și cu guvernele locale pentru a implementa programe de dezvoltare mai echitabile și sustenabile [8]. Astăzi, Banca Mondială continuă să fie un actor central în guvernanța economică globală, dar se confruntă cu provocări semnificative într-o lume din ce în ce mai interconectată și competitivă. Transformările digitale, schimbările climatice și creșterea inegalităților globale sunt doar câteva dintre problemele care necesită o abordare reînnoită și adaptată din partea Băncii. Prin inițiative precum Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și Acordul de la Paris privind schimbările climatice, BM își propune să joace un rol esențial în coordonarea eforturilor internaționale pentru a aborda aceste provocări complexe [10], [7].

Criticile aduse Băncii Mondiale sunt variate și provin din multiple surse, inclusiv organizații nonguvernamentale, academicieni, politicieni și societatea civilă. Aceste critici pot fi grupate în mai multe categorii, fiecare reflectând o preocupare distinctă cu privire la rolul și impactul BM în dezvoltarea internațională [11], [3], [4]. Unul dintre cele mai semnificative puncte de critică este legat de modul în care politicile BM au perpetuat o formă de dependență economică în rândul țărilor în curs de dezvoltare. În timp ce împrumuturile acordate de BM au fost destinate să sprijine dezvoltarea economică și reducerea sărăciei, ele au avut adesea efectul opus, împovărând țările cu datorii masive și condiționalități restrictive. Aceste condiționalități, care au inclus măsuri precum reducerea subvențiilor și privatizarea serviciilor publice, au condus la creșterea inegalităților și la scăderea accesului la servicii esențiale, cum ar fi sănătatea și educația [2], [9]. În Africa, programele de ajustare structurală au fost deosebit de controversate. Conform studiului realizat de cercetătorul nigerian, Onwuka E.C, aceste politici au avut un impact devastator asupra economiilor locale, forțând guvernele să implementeze reforme nepopulare, ce au dus la creșterea șomajului și la deteriorarea nivelului de trai. În țări

precum Nigeria și Ghana, măsurile impuse de BM au contribuit la instabilitatea politică și socială, generând resentimente și proteste împotriva influenței externe asupra deciziilor naționale [9]. Criticii susțin că politicile Băncii Mondiale au exacerbat inegalitățile sociale, favorizând elitele economice și politice în detrimentul populațiilor vulnerabile. De exemplu, proiectele mari de infrastructură finanțate de BM, cum ar fi barajele și autostrăzile, au dus adesea la strămutarea comunităților locale și la distrugerea habitatelor naturale, fără a asigura compensații adecvate sau sprijin pentru relocare. Cercetătorii americani, Friedrichs D.O. și Friedrichs J. argumentează că aceste proiecte reflectă o abordare top-down a dezvoltării, care ignoră nevoile și drepturile comunităților afectate [3]. În plus, politicile de ajustare structurală au avut un impact disproporționat asupra femeilor și minorităților etnice, care sunt adesea cele mai afectate de reducerile de cheltuieli sociale și de creșterea prețurilor la alimente și servicii. Criticii subliniază că BM nu a reușit să ia în considerare în mod adecvat dimensiunea de gen în politicile sale, contribuind astfel la perpetuarea inegalităților de gen și la marginalizarea grupurilor deja vulnerabile [8].

Un alt aspect criticat este impactul asupra mediului al proiectelor finanțate de Banca Mondială. De-a lungul anilor, BM a finanțat numeroase proiecte mari de infrastructură care au avut un efect negativ asupra mediului, inclusiv defrișări, poluare și pierderea biodiversității. De exemplu, în cazul barajului Narmada din India, finanțat parțial de BM, s-au înregistrat distrugeri ecologice semnificative și strămutarea a mii de oameni. Această abordare a generat critici din partea organizațiilor de mediu, care au acuzat BM de promovarea unor proiecte nesustenabile care nu respectă standardele de protecție a mediului [3], [4]. Una dintre cele mai vehemente critici aduse Băncii Mondiale este acuzația de imperialism economic și politic. Cercetătorul estonian, Käkönen J. susține că BM a fost adesea folosită ca un instrument al politicilor externe ale marilor puteri, în special ale Statelor Unite, pentru a menține o ordine economică globală favorabilă intereselor acestora. Această critică se bazează pe observația că BM tinde să favorizeze regimurile aliniate cu politica externă a statelor occidentale și să impună condiții care reflectă prioritățile economice neoliberale [4]. De asemenea, se argumentează că BM contribuie la perpetuarea unui sistem global de inegalitate, în care țările în curs de dezvoltare sunt forțate să adopte politici economice care favorizează marile corporații și piețele internaționale, în detrimentul dezvoltării economice autonome. Această percepție este alimentată de faptul că dintre proiectele finanțate de BM au beneficiat, în primul rând, investitorii străini și elitele economice locale, în timp ce beneficiile pentru populația generală au fost adesea minime [11], [4].

Astfel, criticile aduse Băncii Mondiale reflectă o gamă largă de preocupări cu privire la impactul politicilor sale asupra economiilor și societăților în curs de dezvoltare. Pentru a răspunde acestor critici și pentru a-și îndeplini misiunea de reducere a sărăciei și promovare a dezvoltării durabile, BM trebuie să își reevalueze strategiile și să adopte o abordare mai echitabilă și mai incluzivă. În ultimii ani, Banca Mondială a încercat să își redefinească rolul și să își extindă capacitatea de a furniza nu doar împrumuturi, ci și cunoștințe și asistență tehnică pentru țările în curs de dezvoltare. Această schimbare de paradigmă este esențială pentru a răspunde la provocările contemporane și pentru a îmbunătăți eficiența și relevanța intervențiilor sale [10], [8].

Conceptul de „Bancă a Cunoașterii” propus de cercetătorii americani Gilbert C., Powel A. și Vines D. sugerează că viitorul BM ar trebui să fie axat pe diseminarea de bune practici și pe sprijinirea dezvoltării capacităților instituționale. În acest context, BM ar trebui să se concentreze mai mult pe furnizarea de asistență tehnică și pe sprijinirea reformelor de guvernanță, mai degrabă decât pe impunerea de condiționalități financiare stricte [10]. Acest lucru ar putea implica o colaborare mai strânsă cu universitățile, think tank-urile și organizațiile societății civile pentru a crea un cadru de parteneriat bazat pe schimbul de cunoștințe și experiență. Banca Mondială a început să implementeze o serie de reforme instituționale menite să îmbunătățească transparența, responsabilitatea și eficiența. Aceste reforme includ îmbunătățirea proceselor de evaluare a impactului proiectelor, crearea unor mecanisme mai solide de feedback și consultare cu părțile interesate și creșterea participării societății civile în procesul de decizie [10], [2]. De asemenea, BM a investit în dezvoltarea unor instrumente inovatoare de finanțare, cum ar fi obligațiunile verzi și împrumuturile bazate pe rezultate, care urmăresc să sprijine proiectele durabile și să reducă riscurile financiare. Una dintre ariile în care BM a început să își extindă activitatea este educația și sănătatea publică. Recunoscând importanța acestor sectoare pentru dezvoltarea economică și socială, BM a lansat numeroase inițiative menite să îmbunătățească accesul la educație de calitate și la servicii de sănătate [8]. De exemplu, Programul de Îmbunătățire a Educației și Programul de Sănătate Maternală și Infantilă au fost implementate în diverse țări pentru a aborda deficiențele critice și pentru a sprijini construirea de capacități locale în aceste domenii.

În contextul schimbărilor climatice și al degradării mediului, BM a început să acorde o atenție mai mare protecției mediului și dezvoltării durabile. Aceasta include finanțarea proiectelor de energie regenerabilă, sprijinirea eforturilor de conservare a biodiversității și promovarea practicilor agricole durabile [10]. De asemenea, BM a lansat inițiative de adaptare la schimbările climatice, menite să ajute țările vulnerabile să își reducă riscurile asociate cu dezastrele naturale și să își consolideze reziliența. Un alt aspect important al noii

abordări a BM este accentul pus pe cooperarea internațională și parteneriatele globale. BM colaborează strâns cu alte organizații internaționale, cum ar fi Fondul Monetar Internațional, Organizația Națiunilor Unite și Organizația Mondială a Sănătății, pentru a coordona eforturile de dezvoltare și pentru a maximiza impactul intervențiilor sale [8], [7]. De asemenea, BM lucrează îndeaproape cu sectorul privat și cu organizațiile societății civile pentru a crea sinergii și pentru a promova dezvoltarea durabilă și echitabilă.

În baza sintezei surselor examinate anterior, concluzionăm că rolul Băncii Mondiale în furnizarea de cunoștințe și asistență tehnică este esențial pentru a sprijini dezvoltarea globală și pentru a aborda provocările complexe ale secolului XXI. Prin aplicarea unei abordări mai integrate și mai colaborative, BM poate contribui la construirea unor economii mai reziliente și la promovarea unei dezvoltări mai incluzive și sustenabile.

Republica Moldova reprezintă un studiu de caz interesant pentru a analiza impactul Băncii Mondiale și al altor parteneri internaționali asupra unei economii în tranziție. Fiind una dintre cele mai sărace țări din Europa, Moldova se confruntă cu numeroase provocări economice și sociale, care sunt agravate de instabilitatea politică și de poziționarea sa geopolitică între Est și Vest [5]. Moldova are o economie mică, dominată de sectorul agricol și de remitențele trimise de moldovenii care lucrează în străinătate. În ultimii ani, economia Moldovei a fost afectată de scăderea remitențelor, de crizele politice și de incertitudinile geopolitice legate de conflictul din Ucraina și de relațiile tensionate cu Rusia. În acest context, sprijinul financiar și tehnic al Băncii Mondiale și al Uniunii Europene este considerat crucial pentru stabilitatea și dezvoltarea pe termen lung a țării [5]. Integrarea în Uniunea Europeană este văzută de mulți lideri politici și economici din Moldova ca o oportunitate majoră pentru revitalizarea economică și modernizarea infrastructurii. Conform unui raport al Băncii Mondiale, reformele necesare pentru aderarea la UE, inclusiv cele legate de consolidarea guvernanței, combaterea corupției și îmbunătățirea mediului de afaceri, ar putea stimula creșterea economică și ar putea atrage investiții străine semnificative. Totuși, acest proces nu este lipsit de provocări și riscuri. Integrarea europeană oferă numeroase avantaje potențiale pentru Moldova, inclusiv accesul la fondurile europene de dezvoltare, deschiderea piețelor pentru produsele moldovenești și creșterea oportunităților de mobilitate pentru cetățeni. Cu toate acestea, există și riscuri semnificative asociate cu acest proces, inclusiv necesitatea de a implementa reforme structurale dureroase și de a naviga în relațiile complexe cu partenerii externi [5]. Reformele cerute de UE includ măsuri dure de combatere a corupției, îmbunătățirea sistemului judiciar și alinierea la standardele europene în diverse domenii, de la protecția mediului la politicile economice. Aceste reforme sunt esențiale pentru a asigura o tranziție reușită, dar ele pot fi dificil de implementat într-un context politic fragil și într-o economie vulnerabilă.

Banca Mondială joacă un rol important în sprijinirea eforturilor Moldovei de integrare europeană și de dezvoltare economică. Prin diverse proiecte de împrumut și granturi, BM sprijină reforma guvernării, modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea serviciilor publice [5]. Astfel, Proiectul de Susținere a Reformei Educaționale și Proiectul de Modernizare a Drumurilor sunt menite să îmbunătățească calitatea educației și să faciliteze comerțul prin îmbunătățirea infrastructurii de transport. Totuși, impactul acestor proiecte este adesea subiectul dezbaterilor intense în Moldova. În timp ce guvernul și susținătorii săi văd aceste inițiative ca pe o modalitate de a stimula dezvoltarea economică și de a îmbunătăți calitatea vieții, opoziția politică critică dependența excesivă de finanțarea externă și influența crescândă a instituțiilor internaționale asupra deciziilor naționale.

Opoziția politică din Moldova este sceptică față de beneficiile integrării europene și față de implicarea instituțiilor internaționale, cum ar fi Banca Mondială. Criticii argumentează că dependența de finanțarea externă poate duce la pierderea suveranității economice și politice și la impunerea unor politici care nu reflectă nevoile și interesele populației locale [5]. De asemenea, ei subliniază riscurile asociate cu privatizările și liberalizările impuse, care ar putea accentua inegalitățile și ar putea destabiliza sectoarele economice critice.

Astfel, integrarea europeană și relațiile cu partenerii internaționali reprezintă atât o oportunitate, cât și o provocare pentru Republica Moldova. În timp ce aceste relații pot oferi sprijin crucial pentru dezvoltarea economică și modernizarea infrastructurii, este esențial ca guvernul moldovean să asigure că reformele și asistența internațională sunt utilizate în moduri care să promoveze cu adevărat dezvoltarea durabilă și echitabilă. Criticile aduse de opoziția politică din Moldova cu privire la guvernul actual și la relațiile sale cu partenerii externi sunt diverse și reflectă preocupările legate de suveranitatea națională, dependența economică și impactul social al reformelor. În continuare, vom explora aceste critici în detaliu, analizând argumentele prezentate de opoziție și evaluând implicațiile acestora pentru viitorul țării [5].

Una dintre principalele critici aduse de opoziție este că dependența de fondurile de preaderare și de împrumuturile internaționale poate submina capacitatea Moldovei de a lua decizii independente în materie de politici economice și sociale. Aceștia susțin că guvernul actual este prea dispus să urmeze directivele instituțiilor internaționale, cum ar fi BM și UE, fără a lua în considerare nevoile și prioritățile specifice ale cetățenilor moldoveni. Criticii subliniază că reformele impuse de UE și BM, cum ar fi privatizarea serviciilor publice și

liberalizarea comerțului, ar putea duce la pierderea controlului asupra resurselor strategice și la creșterea dependenței economice față de piețele externe. Aceasta ar putea afecta capacitatea Moldovei de a-și formula propriile politici de dezvoltare și de a-și proteja interesele economice naționale.

O altă preocupare majoră exprimată de opoziție este legată de impactul social al reformelor economice impuse de partenerii externi. Criticii argumentează că aceste reforme, deși necesare pentru alinierea la standardele europene, pot avea consecințe negative asupra populației vulnerabile, crescând inegalitățile și exacerbând sărăcia. În special, opoziția avertizează că măsurile de austeritate și reducerile de cheltuieli sociale cerute de UE și BM ar putea afecta grav sistemele de sănătate și educație, reducând accesul la servicii esențiale pentru cetățenii cu venituri mici. De asemenea, ei susțin că privatizările și dereglementările pot duce la creșterea șomajului și la scăderea nivelului de trai pentru populația locală. Pentru a răspunde acestor preocupări, opoziția politică propune o serie de alternative la politicile actuale ale guvernului. Aceștia sugerează o abordare mai precaută a integrării europene și o reevaluare a relațiilor cu instituțiile internaționale, concentrându-se pe dezvoltarea unei economii naționale mai autonome și pe protejarea resurselor strategice. Opoziția susține, de asemenea, necesitatea unei politici economice mai echitabile și mai incluzive, care să acorde prioritate bunăstării sociale și dezvoltării umane. Aceasta ar implica investiții mai mari în educație, sănătate și infrastructură rurală, precum și sprijinirea micilor fermieri și a întreprinderilor locale. De asemenea, ei propun o politică externă mai echilibrată, care să ia în considerare relațiile cu toți partenerii regionali, inclusiv Rusia, pentru a asigura o dezvoltare durabilă și stabilă pe termen lung.

Criticile aduse de opoziția politică reflectă preocupările reale ale unei părți semnificative a societății moldovenești cu privire la direcția de dezvoltare a țării și la felul în care relațiile cu partenerii externi pot fi gestionate în moduri care să promoveze o dezvoltare echitabilă și durabilă. Aceste critici subliniază importanța unei dezbateri deschise și transparente despre viitorul Moldovei și despre modul în care aceasta își poate naviga relațiile internaționale pentru a asigura prosperitatea și stabilitatea pentru toți cetățenii săi.

Banca Mondială a jucat un rol central în dezvoltarea economică globală de-a lungul decadelor, influențând politicile și strategiile de dezvoltare ale multor țări în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, influența sa nu a fost lipsită de controverse și critici, reflectând tensiunile și dilemele inerente, implicate în promovarea dezvoltării economice și sociale la nivel global [2], [3], [4], [9]. Pentru Moldova, o țară aflată la intersecția dintre Est și Vest, relațiile cu Banca Mondială și cu Uniunea Europeană reprezintă atât o oportunitate majoră, cât și o provocare semnificativă [5]. În timp ce sprijinul internațional poate oferi resursele necesare pentru modernizarea infrastructurii și pentru stimularea creșterii economice, este esențial ca guvernul moldovean să gestioneze aceste relații cu grijă, asigurându-se că reformele și asistența externă sunt utilizate în moduri care să promoveze o dezvoltare durabilă și echitabilă. În fața acestor provocări, este important ca Moldova să continue dezvoltarea parteneriatelor internaționale solide, bazate pe respect reciproc și pe o înțelegere clară a nevoilor și priorităților sale naționale. În același timp, este crucial să se asigure că politicile de dezvoltare au la bază principiile de echitate, transparență și responsabilitate, pentru a asigura beneficii reale și durabile pentru toți cetățenii.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Weaver C. *The World's Bank and the Bank's World*. [Banca Mondială și Lumea Băncii.] În: Global Governance, Vol. 13, No. 4, Poverty Alleviation and Human Development in the Twenty-First Century: The Role of the World Bank, Brill, Leiden, 2007, pp. 493-512. ISSN 1075-2846, 1942-6720 (Online).
2. Clemens M. A., Kremer M. *The New Role for the World Bank.* [Noul Rol pentru Banca Mondială.] În: The Journal of Economic Perspectives, Vol. 30, No. 1, American Economic Association, Nashville, 2016, pp. 53-76. ISSN: 0895-3309, 1944-7965 (Online).
3. Friedrichs D. O., Friedrichs J. *The World Bank and Crimes of Globalization: A Case Study*. [Banca Mondială și Crimele Globalizării: Un studiu de caz.] În: Social Justice, Vol. 29, No. 1/2 (87-88), Globalization and Environmental Harm, Social Justice/Global Options, San Francisco, 2002, pp. 13-36. ISSN: 1043-1578, 2327-641X (Online)
4. Käkönen J. *The World Bank: a Bridgehead of Imperialism*. [Banca Mondială: un cap de pod al imperialismului.] În: Instant Research on Peace and Violence, Vol. 5, No. 3, Tampere Peace Research Institute, University of Tampere, 1975, pp. 150-164 ISSN: 08503907, 25219863 (Online)
5. *Șefa BNM: Aderarea la UE ar ajuta la revitalizarea economiei Moldovei*. [online]. [citat 22.08.2024]. Disponibil: https://stiri.md/article/economic/sefa-bnm-aderarea-la-ue-ar-ajuta-la- revitalizarea-economiei-moldovei.
6. Ravallion M. *The World Bank: Why It Is Still Needed and Why It Still Disappoints*. [Banca Mondială: De ce este încă necesară și de ce încă dezamăgește.] În: The Journal of Economic Perspectives, Vol. 30,

No. 1, American Economic Association, Nashville, 2016, pp. 77-94. ISSN 0895-3309, 1944-7965 (Online).
7. Zoellick R. B. *Why We Still Need the World Bank: Looking Beyond Aid*. [De ce avem încă nevoie de Banca Mondială: Privind dincolo de ajutor.] În: Foreign Affairs, Vol. 91, No. 2, Council on Foreign Relations, New-York, 2012, pp. 66-78. ISSN 00157120, 23277793 (Online).
8. Vetterlein A. *Economic Growth, Poverty Reduction, and the Role of Social Policies: The Evolution of the World Bank's Social Development Approach*. [Creșterea economică, reducerea sărăciei și rolul politicilor sociale: evoluția abordării de dezvoltare socială a Băncii Mondiale.] În: Global Governance, Vol. 13, No. 4, Poverty Alleviation and Human Development in the Twenty-First Century: The Role of the World Bank, Brill, Leiden, 2007, pp. 513-533 ISSN: 10752846, 19426720 (Online).
9. Onwuka E. C. *World Bank Development Policies and Poverty Alleviation in Africa*. [Politicile de dezvoltare ale Băncii Mondiale și reducerea sărăciei în Africa.] În: Africa Development / Afrique et Développement, Vol. 31, No. 4, Council for the Development of Social Science Research in Africa, Dakar, 2006, pp. 104-120. ISSN 0850-3907, 25219863 (Online).
10. Gilbert C., Powel A., Vines D. *Positioning the World Bank.* [Poziționarea Băncii Mondiale.] În: The Economic Journal Vol. 109, No. 459, Oxford: Oxford University Press, 1999, pp. 598-633. ISSN: 00130133, 14680297 (Online).
11. Mallaby S. *Saving the World Bank.* [Salvarea Băncii Mondiale.] În: Foreign Affairs, Vol. 84, No. 3, Council on Foreign Relations, New York, 2005, pp. 75-85. ISSN: 0015-7120, 2327-7793 (Online).